

УДК 364-78:364.4(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.3.27>

Світлана ЧЕРНЕТА

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи, Волинський національний університет імені Лесі Українки, просп. Волі, 13, м. Луцьк, Волинська обл., Україна, 43025

ORCID: 0000-0002-9939-7591

Scopus Author ID: 57845990800

Web of Science Researcher ID: ACL-9908-2022

Бібліографічний опис статті: Чернета, С. (2025). Волонтерська діяльність як складова соціальної політики держави. *Ввічливість. Humanitas*, 3, 216–223, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.3.27>

ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

У статті здійснено аналіз волонтерської діяльності як важливого інструмента реалізації соціальної політики держави та розвитку громадянського суспільства. Показано, що в умовах воєнної агресії проти України волонтерський рух став одним із ключових факторів швидкого реагування на гуманітарні виклики, мобілізуючи матеріальні, людські та інформаційні ресурси. Обґрунтовано, що волонтерська діяльність не лише забезпечує оперативне надання допомоги вразливим категоріям населення, а й виступає стратегічним ресурсом для посилення спроможності системи соціального захисту та інтеграції соціальних послуг.

У роботі застосовано аналіз нормативно-правових актів України, узагальнення результатів наукових публікацій та практичного досвіду функціонування волонтерського сектору в умовах кризи.

Результати дослідження засвідчили, що волонтерство виконує широкий спектр функцій: від гуманітарного реагування та логістики до психосоціальної підтримки, організації освітніх програм та сприяння відновленню громад. Важливим чинником розвитку волонтерського руху є його правове регулювання, зокрема Закон України «Про волонтерську діяльність», а також нормативні акти у сфері соціальних послуг, молодіжної політики, охорони здоров'я та культури. Доведено, що інтеграція волонтерської активності у державні та муніципальні програми сприяє ефективній реалізації соціальної політики та підвищує рівень соціальної згуртованості.

Практичне значення полягає у можливості використання її результатів для вдосконалення механізмів державної підтримки волонтерства, розвитку партнерства між органами влади, громадами та громадянським суспільством, а також формування стратегій залучення волонтерів до реалізації мінімального пакета соціальних послуг.

Подальші дослідження вбачаються у поглибленні аналізу впливу волонтерських практик на стійкість громад та їхню інтеграцію у систему соціальних послуг.

Ключові слова: соціальна політика, соціальні послуги, соціальна робота, волонтерство, волонтерська діяльність, громада.

Svitlana CHERNETA

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Social Work and Pedagogy of Higher School, Lesya Ukrainka Volyn National University, 13 Voli ave., Lutsk, Volyn region, Ukraine, 43025

ORCID: 0000-0002-9939-7591

Scopus Author ID: 57845990800

Web of Science Researcher ID: ACL-9908-2022

VOLUNTEER ACTIVITY A COMPONENT OF STATE SOCIAL POLICY

The article analyzes the volunteer activity as an important tool for implementing the state's social policy and developing civil society. It shows that in the context of military aggression against Ukraine, the volunteer movement has become one of the key factors in responding quickly to humanitarian challenges by mobilizing material, human, and information

resources. It is substantiated that the volunteer activity not only provides prompt assistance to vulnerable groups of the population, but also acts as a strategic resource for strengthening the capacity of the social protection system and integrating social services.

In the paper, an analysis of Ukrainian laws and regulations, a summary of scientific publications, and practical experience of the volunteer sector's functioning in crisis conditions was applied.

The results of the study showed that volunteering performs a wide range of functions: from humanitarian response and logistics to psychosocial support, organizing educational programs, and promoting community recovery. An important factor in the development of the volunteer movement is its legal regulation, in particular the Law of Ukraine "On Volunteer Activity," as well as regulatory acts in the field of social services, youth policy, health care, and culture. It has been proven that the integration of volunteer activity into state and municipal programs contributes to the effective implementation of social policy and increases the level of social cohesion.

The practical significance lies in the possibility of using its results to improve mechanisms for state support of volunteering, develop partnerships between authorities, communities, and civil society, and formulate strategies for involving volunteers in the implementation of a basic package of social services.

Further research is needed to deepen the analysis of the impact of volunteer practices on community resilience and their integration into the social services system.

Key words: social policy, social services, social work, volunteering, volunteer activities, community.

Актуальність проблеми. Волонтерська діяльність сьогодні виступає важливим інструментом реалізації соціальної політики держави та формування соціальної згуртованості громадянського суспільства. В умовах воєнної агресії проти України та зростання гуманітарних викликів волонтерські ініціативи забезпечують оперативне реагування на потреби населення, посилюють спроможність державних інституцій та органів місцевого самоврядування. Вони відіграють ключову роль у наданні соціальних послуг, підтримці внутрішньо переміщених осіб, людей з інвалідністю, дітей та інших вразливих категорій населення тощо.

Волонтери допомагають заповнити прогалини у доступі до послуг, а також сприяють розвитку людського капіталу, підвищують рівень соціальної довіри та відповідальності громадян. У цьому контексті важливим є системне інтегрування волонтерської діяльності в державні та місцеві програми, а також удосконалення нормативно-правової бази, зокрема Закону України «Про волонтерську діяльність» (2011) та Закону України «Про соціальні послуги» (2019) та ін.

Волонтерська діяльність підсилює професійну діяльність фахівців соціальної сфери. Волонтери забезпечують додаткову підтримку вразливих груп населення, надають емоційну, інформаційну та практичну допомогу, що сприяє більш повній реалізації принципів соціальної роботи. Завдяки цьому соціальна робота стає більш доступною та адресною, а рівень соціальної інтеграції та згуртованості зростає.

У сфері соціальних послуг волонтерство сприяє розширенню можливостей доступу

до допомоги, особливо у кризових ситуаціях. Завдяки волонтерам соціальні послуги можуть надаватися більш оперативно та ефективно, з урахуванням потреб місцевих громад. Особливе значення це має в умовах війни в Україні, коли волонтерський рух став невід'ємною частиною забезпечення гуманітарних потреб населення, підтримки внутрішньо переміщених осіб та поранених.

Багаторічна практика показує, що залучення волонтерів є дієвим інструментом для подолання складних проблем як на рівні окремої особи, так і суспільства загалом. Такі виклики нерідко виникають унаслідок недостатньої уваги до суспільних потреб. Волонтерська діяльність сприяє впровадженню у соціальну сферу нових, креативних та сміливих підходів, що дозволяють знаходити рішення для найбільш гострих і, на перший погляд, безвихідних ситуацій. Волонтерство є формою залучення громадян до процесу покращення якості життя у власних громадах і суспільстві загалом. Воно виступає каналом комунікації, який дає можливість людям безпосередньо озвучувати свої потреби тим, хто спроможний їх задовольнити (Менеджмент, 2012).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Волонтерська діяльність є предметом наукових розвідок як зарубіжних, так і вітчизняних вчених і практиків. Панченко А. О. визначає волонтерську діяльність як форму благодійності, розкриває та аналізує правове забезпечення волонтерської діяльності (Панченко, 2024). Роль волонтерських ініціатив у соціальній безпеці, проблеми та значення для єдності громади піднімається в дослідженнях В. Руденко

(Руденко, 2023). Волонтерська діяльність як складова частина соціальної роботи розглядається у дослідженні Т. Павлюк, О. Демченко, які здійснили аналіз кількісних та якісних показників розвитку волонтерської діяльності в Україні (Павлюк, Демченко, 2024). Львовичкіна А. розглядає волонтерську діяльність як таку, що сприяє формуванню соціального інтересу і соціальної активності у внутрішньо переміщених осіб (Львовичкіна, 2020). Панькова О.В., Касперович О.Ю., Іщенко О.В. визначають особливості залучення соціальних ресурсів волонтерства до вирішення проблем та викликів, що постали перед сучасним українським суспільством (Панькова, Касперович, Іщенко, 2016). Волонтерську діяльність як одну з форм громадської активності та громадянської культури, основу побудови та розвитку громадянського суспільства в своїх наукових розвідках розглядають Закалик Г. М., Коропатов О. М., Шувар Н. М. (Закалик, Коропатов, Шувар, 2022).

Мета статті – аналіз волонтерської діяльності як складової соціальної політики держави, визначення її ролі у системі соціальних послуг та соціального захисту,

Виклад основного матеріалу дослідження. Волонтерська діяльність є важливою складовою сучасної соціальної політики держави, оскільки забезпечує додаткові механізми підтримки населення, сприяє розвитку громадянського суспільства та формує соціальний капітал. В умовах сучасних викликів – воєнної агресії проти України, економічних криз, масштабних внутрішніх переміщень населення – волонтерство виступає не лише як форма громадянської активності, але і як необхідний елемент системи соціального захисту. Зокрема:

- по-перше, волонтерська діяльність виконує компенсаторну функцію, заповнюючи прогалини у наданні соціальних послуг, які не завжди можуть бути забезпечені державними або муніципальними структурами. Залучення волонтерів дозволяє реалізовувати програми підтримки внутрішньо переміщених осіб, людей з інвалідністю, осіб похилого віку та інших вразливих груп населення (UNICEF, 2021a; Nichol et al., 2023);

- по-друге, волонтерство зміцнює соціальну згуртованість та довіру в суспільстві. Дослідження підтверджують, що участь у волонтерських практиках сприяє підвищенню

рівня соціального капіталу, розвитку громадянської відповідальності та формуванню навичок співпраці (Abrams et al., 2024; Biermann & Guo, 2024). У цьому аспекті волонтерство є не лише інструментом допомоги, а й освітнім процесом, що сприяє розвитку компетентностей та соціальної мобільності;

- по-третє, роль волонтерів у розвитку соціальної роботи та інтегрованих соціальних послуг набуває особливого значення. Волонтери беруть участь у кейс-менеджменті, соціальному супроводі сімей, організації освітніх та культурних програм на рівні громади, що підтверджується як міжнародними, так і українськими дослідженнями (Панченко, 2024; Руденко, 2022).

Аналіз українського законодавства свідчить, що волонтерська діяльність розглядається як стратегічний інструмент соціальної політики та врегульовується низкою спеціальних нормативних актів. Зокрема, Закон України «Про волонтерську діяльність» (Закон, 2011) визначає поняття волонтерської діяльності, права та обов'язки волонтерів і організацій, сфери застосування, механізми державної підтримки та гарантії; Закон України «Про соціальні послуги» (Закон, 2019) передбачає залучення волонтерів до надання соціальних послуг та участі у діяльності суб'єктів, що їх надають. Містить принципи добровільності й адресності; Закон України «Про молодіжну політику» (Закон, 2021) сприяє розвитку молодіжного волонтерства, підтримці програм Європейського корпусу солідарності та інших міжнародних обмінів; Закон України «Про національний спротив» (Про національний, 2021) визначає можливості залучення волонтерів для забезпечення територіальної оборони, допомоги військовим і цивільним у кризових умовах; Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» (Закон, 2012) регулює діяльність благодійних фондів і організацій, у структурі яких часто діють волонтерські програми. Волонтерство виступає формою благодійної діяльності; Закон України «Про освіту» (Закон, 2017) визнає волонтерську діяльність однією з форм громадянської активності учнів та студентів; Закон України «Про культуру» (Закон, 2010) передбачає можливість залучення волонтерів у сфері культури й мистецтва, зокрема для збереження культурної спадщини;

Закон України «Про охорону здоров'я» (Закон, 1992) містить положення щодо участі волонтерів у діяльності закладів охорони здоров'я, допомозі пацієнтам та підтримці медичного персоналу та ін.

Таким чином, українське законодавство створює системні умови для розвитку волонтерської діяльності, забезпечуючи її інтеграцію в соціальну політику та сприяючи розширенню можливостей громадянського суспільства.

Водночас дослідники наголошують на необхідності подальшої інституціоналізації волонтерства та розвитку механізмів партнерства між державою, громадами та організаціями громадянського суспільства (Кравцова, 2023).

Багатовимірність підходів до трактування феномену волонтерства ґрунтується на різноманітності визначень поняття «волонтерська діяльність», поданих у вітчизняних законодавчих актах, документах міжнародних організацій та наукових публікаціях.

У Законі України «Про волонтерську діяльність» волонтерська діяльність тлумачиться як добровільна, неприбуткова, соціально спрямована діяльність, що здійснюється волонтерами шляхом надання волонтерської допомоги (Закон, 2011). Волонтерство у розумінні Європейського центру волонтерства – це будь-яка форма добровільної, неприбуткової діяльності, здійснюваної індивідуально чи колективно, організовано чи спонтанно, з метою суспільної користі. У Програмі волонтерів ООН волонтерство розглядається як широкий спектр діяльності, яка базується на вільному виборі, без примусу та фінансової винагороди, спрямованої на досягнення спільного блага та сталого розвитку. Соціальна значущість волонтерської діяльності представлена у її розумінні як діяльності, що здійснюється на добровільних засадах, без матеріальної винагороди, з метою підтримки організацій, груп або окремих осіб у досягненні соціально значущих результатів (Oxford Encyclopedia of Social Work, 2018). Панченко А. у своїх наукових розвідках розглядає волонтерську діяльність в Україні як одну з форм благодійної діяльності, яка характеризується безоплатністю, добровільністю та суспільною спрямованістю, та виступає важливим чинником розвитку соціального захисту (Панченко, 2024). Волонтерство як специфічний вид соціальної активності, що сприяє розвитку

соціальної безпеки, мобілізації ресурсів громад та формуванню громадянської відповідальності представлено у працях В. Руденко (2022).

Міжнародна експертна група з питань волонтерства та соціального розвитку виокремила три основні риси волонтерської діяльності. По-перше, вона не повинна мати комерційного характеру. По-друге, участь у ній здійснюється добровільно, на підставі власного вибору людини. По-третє, її результати мають приносити користь іншим людям або суспільству загалом, а не лише самому волонтеру (Волонтерство, 2006).

У межах цієї концепції експерти також визначили кілька типів волонтерської активності: взаємодопомога та самодопомога; філантропія і надання послуг іншим; участь як прояв громадянського обов'язку; інформаційно-просвітницька робота та проведення кампаній.

Отже, волонтерська діяльність виконує багатовимірну роль у соціальній політиці: поєднує функції допомоги, розвитку соціальної роботи, формування соціального капіталу та підвищення стійкості громад. Її інтеграція в державні та локальні стратегії дозволяє підвищити ефективність соціального захисту і забезпечити сталість соціального розвитку України. Волонтери координуються як із центральними органами влади (Міністерство соціальної політики, Національна соціальна сервісна служба), так і з органами місцевого самоврядування та комунальними центрами. Усі ці ланки спрямовані на забезпечення потреб отримувачів соціальних послуг (рис. 1)..

Взаємодія волонтерських організацій та держави проявляється через спільні програми, угоди про співпрацю, залучення волонтерів до реалізації національних та місцевих стратегій. З одного боку, держава формує нормативно-правову базу та створює умови для розвитку волонтерства, з іншого – волонтери допомагають реалізувати соціальну політику «на місцях».

На рівні громад волонтерство відіграє ключову роль у забезпеченні соціальних послуг. Тут формується співпраця з місцевими радами, соціальними службами та комунальними установами. Волонтери часто виступають «мостом» між населенням і владою, швидко реагуючи на потреби мешканців та допомагаючи впроваджувати мінімальний пакет соціальних послуг.

Рис. 1. Взаємодія волонтерських ініціатив із ключовими інституціями соціальної політики

Волонтерство часто є основою діяльності більшості громадських організацій та благодійних фондів. Через партнерство з такими організаціями формується інституційна спроможність, проводяться тренінги, координуються ресурси. Благодійні фонди залучають фінансову підтримку, тоді як волонтери забезпечують практичну реалізацію проєктів.

Волонтерські ініціативи в Україні отримують значну підтримку від міжнародних інституцій – ЄС, ООН, ЮНІСЕФ, Червоного Хреста. Вони надають фінансування, методологічну допомогу та створюють мережі обміну досвідом. Українські волонтери, у свою чергу, забезпечують реалізацію гуманітарних програм на місцевому рівні.

Центральні органи влади формують рамки та стандарти (законодавство про волонтерську діяльність), а органи місцевого самоврядування забезпечують операційне впровадження: координаційні штаби, соціальне замовлення, спільні проєкти з неурядовими організаціями, міжмуніципальні моделі надання спеціалізованих послуг (зокрема підтриманого проживання). Волонтери інтегруються у маршрути перенаправлення, мобільні бригади, консультаційні та кризові центри.

Таким чином, волонтерська діяльність виступає «зв'язуючою ланкою» між індивідом, громадою, державними структурами та міжнародною спільнотою. Вона забезпечує горизонтальні (людина ↔ громада) та вертикальні (громада ↔ держава ↔ міжнародні організації) канали взаємодії, що підвищує ефективність соціальної політики.

Волонтерство є важливим інструментом підсилення соціальної політики, яке проявляється через:

1) заповнення прогалин у покритті послуг та гнучкість реагування: волонтери оперативно розгортають допомогу у кризових ситуаціях, доповнюючи державні програми на місцевому рівні;

2) посилення соціальної роботи та інтегрованих сервісів: залучення волонтерів у кейс-менеджмент та супровід сімей підвищує адресність і безперервність допомоги;

3) сприяння соціальній згуртованості та громадянській участі: волонтерство підвищує довіру, взаємодопомогу і включення вразливих груп;

4) розвиток людського капіталу: волонтерство сприяє набуттю навичок, зміцнює мережі та лідерство, що критично для стійкості громад.

В умовах повномасштабної війни волонтерський сектор став одним із ключових драйверів швидкого реагування, мобілізуючи матеріальні, людські та інформаційні ресурси.

Ключовими функціями волонтерської діяльності у воєнний час стали:

– гуманітарне реагування та логістика (оперативна оцінка потреб, збір і розподіл гуманітарної допомоги (їжа, гігієна, одяг, медикаменти), логістичні мережі: складування, транспортування, «останній кілометр» у громадах та прифронтових зонах, цифрове волонтерство: платформи взаємодопомоги, краудфандинг, координація через месенджери);

– підсилення системи соціального захисту та соціальних послуг (супровід ВПО та вразли-

вих груп (ведення випадку, перенаправлення до послуг, супровід до ЦНАП/медзакладів); організація тимчасового прихистку, забезпечення базових потреб, доступу до пільг і компенсацій, надання послуг догляду, підтриманого проживання, денного догляду в партнерстві з громадами);

- психосоціальна підтримка та громадське здоров'я (психологічна перша допомога, групи взаємопідтримки, дозвілля та активності для дітей і сімей; інформування щодо профілактики, вакцинації, мінної безпеки, зменшення стигми та тривоги);

- освіта, інтеграція та залучення громад (адаптаційні курси для ВПО, мовні та професійні тренінги, наставництво та менторство; залучення локального бізнесу, НУО і релігійних громад; розвиток культури взаємодопомоги);

- підтримка відновлення та стійкості громад (участь у відбудові критичної інфраструктури, соціальних просторів, укриттів, хабів підтримки; моніторинг потреб і адвокація рішень на рівні громад та регіонів).

В умовах повномасштабної війни в Україні волонтерська діяльність трансформувалася у багатовимірний інструмент суспільної мобілізації. Вона не лише забезпечує оперативне гуманітарне реагування, а й фактично підсилює державні та муніципальні інститути у сфері соціального захисту, охорони здоров'я та освіти. Волонтери відіграють ключову роль у координації логістики, супроводі внутрішньо переміщених осіб та вразливих груп, організації психосоціальної підтримки, створенні платформ взаємодопомоги й розвитку культури солідарності. Важливою функцією стало також сприяння відновленню інфраструктури та посиленню стійкості громад.

Таким чином, волонтерський сектор у воєнний час став не лише каналом громадянської

активності, а й потужним ресурсом для реалізації соціальної політики, який забезпечує інтеграцію державних, громадських і міжнародних зусиль задля підтримки людей та відбудови країни.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Волонтерська діяльність є важливою складовою розвитку суспільства та соціальної політики. Вона сприяє вирішенню як індивідуальних, так і суспільних проблем, забезпечує пошук нових ідей та нестандартних підходів до подолання складних ситуацій. Волонтерство забезпечує безперервність допомоги, швидкість і гнучкість, соціальну згуртованість, розвиток людського капіталу, економічний ефект, стійкість громад.

Волонтерство формує простір для активної участі громадян у підвищенні якості життя та створює механізми прямої взаємодії між людьми, які потребують підтримки, та тими, хто може її надати. Саме тому воно виступає дієвим інструментом зміцнення соціальної згуртованості та розвитку громад. Інтеграція волонтерського руху в соціальну політику сприяє формуванню більш стійкої та згуртованої держави, здатної реагувати на сучасні виклики.

Правове регулювання волонтерської діяльності в Україні забезпечує її інтеграцію у систему соціальних послуг, а співпраця держави, громадських організацій, бізнесу та міжнародних партнерів створює передумови для розвитку інноваційних форм допомоги.

Подальші дослідження у сфері волонтерської діяльності як складової соціальної політики держави вбачаємо у поглибленні аналізу впливу волонтерських практик на стійкість громад та їхню інтеграцію у систему соціальних послуг.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Abrams D., Swift H., Van de Vyver J. Social cohesion and volunteering: A literature review. Belong Network. 2024. URL: https://www.belongnetwork.co.uk/wp-content/uploads/2024/04/Social-cohesion-and-volunteering-lit-review_final-1-1.pdf?utm_source=chatgpt.com
2. Brudney J. L. Volunteer Management. *Oxford Encyclopedia of Social Work*. Oxford University Press. 2018. URL: <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780199975839.013.594>
3. UNICEF. (2021a). Good Practices & Lessons Learned: Community-level social services for children in Ukraine. URL: https://www.unicef.org/ukraine/media/16166/file/UNICEF_Report_2021.pdf
4. Волонтерство як ресурс соціальної роботи у громаді: зб. ст. міжнар. наук. конф. для студ. та аспір. «Обличчя соціальної держави» в рамках проекту «Покращення якості соціальних послуг дітям та сім'ям у громаді» (Київ, 22-23 берез. 2006 р.) К.: Християнський дитячий фонд, 2006. 96 с.

5. Закалик Г. М., Коропатов О. М., Шувар Н. М. Волонтерська діяльність в Україні: історія, сьогодення та євроінтеграція. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 4. Ч.1. С. 104–110. URL: http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2022/4/part_1/17.pdf
6. Кравцова Є. О. Система принципів волонтерської діяльності в Україні. *Часопис Київського університету права*, 2023. № 2, С. 49–53. URL: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.2.2023.09>
7. Львовичкіна А. Волонтерська діяльність як засіб формування соціальної активності переселенців. *Вісник: Соціальна робота*, 2020. № 2(4), С. 13–16. URL: <https://doi.org/10.17721/2616-7786.2018/4-1/2>
8. Менеджмент волонтерських груп від А до Я : навчально-методичний посібник / за ред. Т. Л. Лях та ін. Київ : Версо-04, 2012. 288 с.
9. Павлюк Т., Демченко О. Оцінка розвитку волонтерської діяльності в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 7. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/download/3424/3460/8176>
10. Панченко А. О. Волонтерська діяльність як одна із форм благодійної діяльності в Україні. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*, 2024. Серія ПРАВО. Випуск 84: частина 2. С. 113–117. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/09/16-1.pdf>
11. Панькова О.В., Касперович О.Ю., Іщенко О.В. Розвиток волонтерської діяльності в Україні як прояв активізації соціальних ресурсів громадянського суспільства: специфіка, проблеми та перспективи. *Науковий журнал «Українське суспільство»*. Укр. соціум. 2016. №2(57). С. 25–40. DOI: <https://doi.org/10.15407/socium2016.02.025>
12. Про благодійну діяльність та благодійні організації : Закон України від 5 липня 2012 № 5073-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text>
13. Про волонтерську діяльність: Закон України від 19.04.2011 № 3236-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17#Text>
14. Про культуру : Закон України від 14 грудня 2010 № 2778-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text>
15. Про молодіжну політику : Закон України від 27.04.2021 № 1414-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>
16. Про національний спротив : Закон України від 16 липня 2021 № 1702-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text>
17. Про освіту : Закон України від 5 вересня 2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
18. Про охорону здоров'я : Закон України від 19 листопада 1992 № 2801-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>
19. Про соціальні послуги : Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
20. Руденко В. Волонтерство, як провідне явище в процесі розвитку соціальної безпеки України: еволюція, значення, сучасний стан та проблематика. *Економіка та суспільство*, 2023. № 52. С. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2546>

REFERENCES:

1. Abrams, D., Swift, H., & Van de Vyver, J. (2024). Social cohesion and volunteering: A literature review. *Belong Network*. Retrieved from https://www.belongnetwork.co.uk/wp-content/uploads/2024/04/Social-cohesion-and-volunteering-lit-review_final-1-1.pdf?utm_source=chatgpt.com.
2. Brudney, J. L. Volunteer Management. (2018). *Oxford Encyclopedia of Social Work*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780199975839.013.594>.
3. UNICEF. (2021a). Good Practices & Lessons Learned: Community-level social services for children in Ukraine. Retrieved from: https://www.unicef.org/ukraine/media/16166/file/UNICEF_Report_2021.pdf.
4. Volonterstvo yak resurs sotsialnoi roboty u hromadi [Volunteering as a resource for social work in the community]: zb. st. mizhnar. nauk. konf. dlia stud. ta aspir. «Oblychchia sotsialnoi derzhavy» v ramkakh proektu «Pokrashchennia yakosti sotsialnykh posluh ditiam ta simiam u hromadi» (Kyiv, 22-23 berez. 2006 r.) K.: Khrystyianskyi dytiachyi fond, 2006. 96 s. [in Ukrainian].
5. Zakalyk, H. M., Koropatov, O. M., & Shuvar, N. M. (2022). Volonterska diialnist v Ukraini: istoriia, sohodennia ta yevrointehratsiia [Volunteering in Ukraine: history, present and European integration]. *Pivdennoukrainskyi pravnychi chasopys*. № 4. Ch.1. S. 104–110. Retrieved from: http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2022/4/part_1/17.pdf [in Ukrainian].
6. Kravtsova, Ye. O. (2023) Systema pryntsyviv volonterskoii diialnosti v ukraini [System of principles of volunteer activity in Ukraine]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, № 2, S. 49–53. <https://doi.org/10.36695/2219-5521.2.2023.09> [in Ukrainian].

7. Lovochkina, A. (2020) Volonterska diialnist yak zasib formuvannia sotsialnoi aktyvnosti pereselentsiv [Volunteering as a means of fostering social engagement among displaced persons]. *Visnyk: Sotsialna robota*, № 2(4), S. 13–16. <https://doi.org/10.17721/2616-7786.2018/4-1/2> [in Ukrainian].
8. Menedzhment volonterskykh hrup vid A do Ya [Management of volunteer groups from A to Z]: (2012) navchalno-metodychnyi posibnyk / za red. T. L. Liakh ta in. Kyiv : Verso-04, 288 s. [in Ukrainian].
9. Pavliuk, T., & Demchenko, O. (2024) Otsinka rozvytku volonterskoi diialnosti v Ukraini [Assessment of the development of volunteer activities in Ukraine]. *Investysii: praktyka ta dosvid*. № 7. Retrieved from: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/download/3424/3460/8176> [in Ukrainian].
10. Panchenko, A. O. (2024) Volonterska diialnist yak odna iz form blahodiinoi diialnosti v Ukraini [Volunteering as a form of charitable activity in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu, Serii PRAVO*. Vypusk 84: chastyna 2. S. 113–117. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/09/16-1.pdf> [in Ukrainian].
11. Pankova, O.V., Kasperovych, O.Iu., & Ishchenko, O.V. (2016). Rozvytok volonterskoi diialnosti v Ukraini yak proiav aktyvizatsii sotsialnykh resursiv hromadianskoho suspilstva: spetsyfika, problemy ta perspektyvy [The development of volunteer activity in Ukraine as a manifestation of the activation of civil society's social resources: specifics, problems and prospects]. *Naukovyi zhurnal «Ukrainske suspilstvo»*. *Ukr. sotsium*. №2(57). S. 25–40. DOI: <https://doi.org/10.15407/socium2016.02.025> [in Ukrainian].
12. Pro blahodiinu diialnist ta blahodiini orhanizatsii [About charitable activities and charitable organisations] : Zakon Ukrainy vid 5 lypnia 2012 № 5073-VI. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text> [in Ukrainian].
13. Pro volontersku diialnist [About volunteer work] : Zakon Ukrainy vid 19.04.2011 № 3236-VI. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17#Text> [in Ukrainian].
14. Pro kulturu [About culture] : Zakon Ukrainy vid 14 hrudnia 2010 № 2778-VI. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text> [in Ukrainian].
15. Pro molodizhnu polityku [About youth policy] : Zakon Ukrainy vid 27.04.2021 № 1414-IX. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text> [in Ukrainian].
16. Pro natsionalnyi sprotyv [About national resistance] : Zakon Ukrainy vid 16 lypnia 2021 № 1702-IX. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text> [in Ukrainian].
17. Pro osvitu [About education] : Zakon Ukrainy vid 5 veresnia 2017 № 2145-VIII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukrainian].
18. Pro okhoronu zdorovia [About healthcare] : Zakon Ukrainy vid 19 lystopada 1992 № 2801-XII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text> [in Ukrainian].
19. Pro sotsialni posluhy [About social services] : Zakon Ukrainy vid 17.01.2019 № 2671-VIII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> [in Ukrainian].
20. Rudenko, V. (2023) Volonterstvo, yak providne yavyshe v protsesi rozvytku sotsialnoi bezpeky Ukrainy: evoliutsiia, znachennia, suchasnyi stan ta problematyka [Volunteering as a leading phenomenon in the development of social security in Ukraine: evolution, significance, current status and issues]. *Ekonomika ta suspilstvo*, № 52. S. Retrieved from: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2546> [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 01.06.2025

Дата прийняття статті: 12.06.2025

Опубліковано: 08.09.2025